

४. कृषी व पशुपालन

प्रधानमंत्री पीक विमा योजना/ सर्वसमावेशक पीक विमा

कृषी विभाग – GR1 GR2

○उद्दिष्टे

- प्रतिकूल परिस्थितीमुळे पिकांचे नुकसान झाल्यास शेतकऱ्यांना विमा संरक्षण देण्यास

○खरीप व रब्बी हंगामाकरिता - जोखमीच्या बाबी

1. प्रतिकूल हवामानामुळे पिकांची पेरणी किंवा लावणी न झाल्यामुळे होणारे नुकसान
2. पिकांच्या हंगामामध्ये हवामानातील प्रतिकूल परिस्थितीमुळे पिकांचे होणारे नुकसान
3. पिक पेरणी ते काढणीपर्यंतच्या कालावधीत नैसर्गिक आग, वीज कोसळणे, गारपीट, वादळ, चक्रीवादळ, पूर, क्षेत्र जलमय होणे, भुस्खलन, दुष्काळ, पावसातील खंड, किड व रोग इत्यादी बाबींमुळे उत्पन्नात येणारी घट

4. स्थानिक नैसर्गिक आपत्तीमुळे पिकांचे होणारे नुकसान

5. नैसर्गिक कारणांमुळे पिकांचे होणारे काढणीपश्चात नुकसान

○पूर्वी शेतकऱ्यांना खरीप २%, रब्बी १.५%, नगदी ५% विमा हप्ता भरावा लागत होता. आता शेतकरी विमा हप्ता हिस्सासुद्धा राज्य शासन भरणार

○नोंदणी

- शेतकऱ्यांना केवळ एक ₹/- भरून <https://pmfby.gov.in/> या पोर्टलवर शेतकार्यांना स्वतः नोंदणी करता येईल
- तसेच, बँक, सामुहिक सेवा केंद्र (CSC), विमा कंपनी प्रतिनिधी यांचे मार्फत नोंदणी करता येईल

संपूर्ण माहिती

प्रधानमंत्री पीक विमा योजना/ सर्वसमावेशक पीक विमा

○ नुकसान पश्चात दावा प्रक्रिया

- नुकसानी पश्चात CROP INSURANCE या app वर नुकसानीबाबत तक्रार करावी
- त्या नंतर विमा प्रतिनिधी पाहणी करून पुढील कार्यवाही करतील

○ समाविष्ट पिके :

○ खरीप हंगाम: १४ पिके

- तृणधान्य भात, ज्वारी, बाजरी, नाचणी, मका.
- कडधान्य : तूर, मूग, उडीद,

- गळित धान्य : भुईमूग, सोयाबीन, तीळ, कारळे.

- नगदी पिके : कापूस व कांदा.

○ रबी हंगाम: ०६ पिके

- तृणधान्य व कडधान्य : उन्हाळी भात, गहू (बागायत).

- रब्बी ज्वारी (बागायत व जिरायत), हरभरा

- गळित धान्य : उन्हाळी भुईमूग

- नगदी पिके : रब्बी, कांदा

संपूर्ण माहिती

पंतप्रधान शेतकरी सन्मान निधी योजना (PM-KISAN - केंद्र) नमो शेतकरी महासन्मान निधी योजना (राज्य)

कृषी विभाग - GR

○ उद्देश

- शेतकरी कुटुंबास (पती-पत्नी व त्यांची अठरा वर्षांखालील अपत्ये) निश्चित उत्पन्न मिळण्याकरिता पंतप्रधान शेतकरी सन्मान निधी योजना १ फेब्रुवारी, २०१९ पासून
- पात्र शेतकरी कुटुंबास रु २००० /- प्रतीहप्ता याप्रमाणे तीन समान हप्त्यात रु ६०००/- प्रति वर्षी लाभ

संपूर्ण माहिती

पंतप्रधान शेतकरी सन्मान निधी योजना (PM-KISAN - नमो शेतकरी महासन्मान निधी योजना)

○ पात्रता

- वहीती शेत जमीन धारण करणारे शेतकरी कुटुंब

○ अपात्रता

- सर्व संस्थात्मक जमिनधारक
- खालील वर्गातील शेतकरी कुटुंबे
- घटनात्मक पद धारण करणारे (आजी/ माजी)
- आजी/ माजी मंत्री, संसद, विधिमंडळ सदस्य
- आजी माजी महापौर, जिल्हा परिषद अध्यक्ष

- आजी माजी शासकीय कर्मचारी (वर्ग ड वगळून)
- प्राप्तीकर भरणारे कुटुंबे
- व्यावसायिक (उदा – डॉक्टर, वकील, अभियंता)

○ अर्ज कुठे करावा: <https://pmkisan.gov.in/>

संपूर्ण माहिती

महाडिबीटी – शेतकरी योजना (मागेल त्याला..)

कृषी विभाग - GR

○ योजनेचा लाभ:

- ठिबक/तुषार: 75% ते 80% अनुदान
- शेततळे: आकारानुसार शेततळे व अस्तरीकरनासाठी अनुदान
- मिळणारी औजारे : ट्रॅक्टर, पॉवरटिलर, नांगर, रोटोव्हेटर, औजार बँक, कडबाकुट्टी मशिन, रिजर, ऊस पाचट कुट्टी यंत्र, कल्टीव्हेटर, पेरणीयंत्र, ट्रॅक्टरट्रॉली, स्प्रेअर, मिनीराईस मिल, दालमिल, पॉवरविडर, इत्यादी
- ग्रिनहाऊस, शेडनेटहाऊस, पॅकहाऊस, नर्सरी, प्लॅस्टिक मल्टिंग, इलेक्ट्रिक मोटर, इत्यादी

○ आवश्यक कागदपत्रे:

- 7/12, 8-अ
- बँक पासबुक
- आधारकार्ड
- आधारलिनक असणारा मोबाईल
- औजाराचे दरपत्रक
- औजार टेस्ट रिपोर्ट

○ अर्ज कुठे करावा:

- www.mahadbt.maharashtra.gov.in
- तालुका कृषी अधिकारी,

संपूर्ण माहिती

महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजना (MREGS)

अंतर्गत अमृत महोत्सवी फळझाड/ वृक्ष/ फुलपीक लागवड कार्यक्रम
नियोजन विभाग (रोहयो प्रभाग) - GR

- वैयक्तिक लाभार्थ्यांच्या सलग शेतावर, बांधावर, पडीक जमिनीवर फळबाग लागवड
 - लाभार्थी**
 - मग्रारोहयो जॉब कार्ड धारण करणारे – SC, ST, VJ, NT, BPL, दिव्यांग, पंतप्रधान आवास लाभार्थी (०.०५ ते २.० हेक्टर प्रती लाभार्थी क्षेत्र मर्यादा)
 - योजनेत समाविष्ट फळपीके/फुलपिके:** आंबा, काजू, चिकू, पेरू, डाळिंब, संत्रा, मोसंबी, कागदी लिंबू, नारळ, बोर, सिताफळ, आवळा, चिंच, कवठ, जांभूळ, कोकम, फणस, अंजीर, सुपारी, बांबू, साग, केळी, शेवगा इत्यादी.
 - फुलझाडे:** गुलाब, मोगरा, निशिंगंधा, सोनचाफा
 - औषधी वनस्पती
 - मसाल्याची पिके
 - अन्य विभाग/ योजनेची सांगड घालून ठिबक सिंचन/ विहीर यांचा लाभ घेत येईल
 - शेततळे

महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजना (MREGS)

अंतर्गत अमृत महोत्सवी फळझाड/ वृक्ष/ फुलपीक लागवड कार्यक्रम

○ आवश्यक कागदपत्रे

- अर्ज
- 7/12, 8-अ
- बँक पासबुक
- आधारकार्ड
- जॉबकार्ड
- लेबर बजेट

- प्रमाणपत्र

- अंदाजपत्रक

- ग्रामसभा ठराव

○ मनरेगा अंतर्गत इतर लाभ: सिंचन विहीर: रु. 4 लाख अनुदान

○ अर्ज कुठे करावा

- तालुका कृषी विभाग/ ग्राम पंचायत/ पंचायत समिती

गोपीनाथ मुंडे शेतकरी अपघात सुरक्षा सानुग्रह अनुदान योजना

कृषी विभाग - GR

○ लाभार्थी

- राज्यातील सर्व वहिती धारक खातेदार शेतकरी
- त्यांच्या कुटुंबातील वहीती धारक खातेदार म्हणून नोंद नसलेले कोणताही एक सदस्य असे १० ते ७५ वयोगटातील एकूण दोन व्यक्ती (आई-वडील, शेतकऱ्याची पती-पत्नी, मुलगा, अविवाहित मुलगी यापैकी एक व्यक्ती)

○ समाविष्ट बाबी

1. रस्ता / रेल्वे अपघात
2. पाण्यात बुडून मृत्यू
3. जंतूनाशके हाताळतांना अथवा अन्य कारणामुळे विषबाधा

4. विजेचा धक्का बसल्यामुळे झालेला अपघात
5. वीज पडून मृत्यू
6. खून
7. उंचावरून पडून झालेला अपघात
8. सर्पदंश व विंचुदंश
9. नक्षलाईटकडून झालेल्या हत्या
10. जनावरांच्या खाल्ल्यामुळे / चावण्यामुळे जखमी / मृत्यू
11. बाळंतपणातील मृत्यू
12. दंगल
13. अन्य कोणतेही अपघात, या अपघातांचा समावेश असेल

संपूर्ण माहिती

गोपीनाथ मुंडे शेतकरी अपघात सुरक्षा सानुग्रह अनुदान योजना

○लाभाचे स्वरूप

- अपघाती मृत्यू - रु. २,००,०००/-
- दोन डोळे अथवा दोन हात अथवा दोन पाय - रु. २,००,०००/-
- एक डोळा व एक हात किंवा एक पाय निकामी झाल्यास - रु. २,००,०००/-
- एक डोळा अथवा एक हात/एक पाय निकामी झाल्यास रु. १,००,०००/-

○कागदपत्रे

1. ७/१२ उतारा
2. मृत्यूचा दाखला

3. शेतकऱ्यांचे वारस म्हणून गावकामगार तलाठ्याकडील गांव नमूना नं. ६ क नुसार मंजूर झालेली वारसाची नोंद.
4. शेतकऱ्याच्या वयाच्या पडताळणी करिता शाळा सोडल्याचा दाखला / आधारकार्ड
5. अपघाताच्या स्वरूपानुसार अंतिम विमा प्रस्तावासोबत सादर करावयाची कागदपत्रे

○अर्ज कूठे करावा

- तालुका कृषी अधिकारी (३० दिवसांच्या आत)

संपूर्ण माहिती

नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजना (PoCRA)

संपूर्ण माहिती

कृषी विभाग - GR

○ लाभार्थी

- अनुक्रमे अनुसूचित जाती, अ. जमाती महिला, दिव्यांग शेतकरी, सर्वसाधारण या प्राधान्यक्रमानुसार अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकरी

○ आवश्यक कागदपत्रे

- ७/१२, ८ अ उतारा
- SC, ST असल्यास प्रमाणपत्र
- दिव्यांग असल्यास प्रमाणपत्र

○ अर्ज कुठे करावा

- <https://dbt.mahapocra.gov.in/>

नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी (PoCRA) प्रकल्पांतर्गत FPO-DBT पोर्टलवर समाविष्ट घटक/बाबी

➤ भाडे तत्वावर कृषी अवजारे सेवा केंद्रांची निर्मिती करणे	➤ तेल गाळप युनिट
➤ एकात्मिक पॅक हाऊस / कृषि उत्पादनाचे संकलन केंद्र	➤ मुरघास युनिट
➤ पॅक हाऊस निर्मिती	➤ मसाले युनिट
➤ फळ पिकवणी केंद्र	➤ हळद प्रक्रिया युनिट
➤ भाजीपाला/ फळ प्रक्रिया केंद्र	➤ मधुमक्षिका पालन युनिट
➤ औषधी / सुगंधी वनस्पती प्रक्रिया युनिट	➤ दुध प्रक्रिया युनिट
➤ व्हेंडिंग कार्ट	➤ निंबोळी अर्क युनिट
➤ रेफ्रिजरेटेड व्हॅन किंवा भाजीपाला/फळे वाहतुकीसाठी वाहन/वाहन	➤ शेळी पैदास केंद्र (बांधकाम, उपकरणे, संयंत्रे व पैदास पशुसमुह/ Breeder Stock)
➤ शीतगृह	➤ कांदा चाळ (सामुहिक)
➤ गोदाम व छोटे वेअर हाऊस	➤ बियाणे प्रक्रिया उपकरणे
➤ धान्य प्रक्रिया युनिट (स्वच्छता/ प्रतवारी युनिटसह)	➤ बियाणे प्रक्रिया शेड/सुकवणी यार्ड
➤ कडधान्य मिल (दाल मिल)	➤ बियाण्यांची साठवण/ गोदाम
➤ अन्न प्रक्रिया युनिट	➤ संपूर्ण बीजप्रक्रिया युनिट (संयंत्रे, गोडाऊन/शेड सह)
	➤ इतर कृषि व्यवसाय

नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्पांतर्गत घटक		
उपक्रमाचे नाव	प्रकल्प अर्थसहाय्याचे प्रमाण	
	०-२ हे.	२-५ हे.
वैयक्तिक लाभासाठीचे घटक		
वृक्ष लागवड (बांधावर/ गटामध्ये लागवड)	७५%	६५%
फळबाग लागवड - आंबा/मोसंबी/संत्रा/सिताफळ/पेरु/डार्लीब/लिंबू/ आवळा	१००%	१००%
हवामान अनुकूल तंत्रज्ञान शेती शाळा	१००%	१००%
शेडनेट हाऊस (GI पाईप)	७५%	६५%
पॉली हाऊस	७५%	६५%
पॉली टनेल (१००० चौ.मी.)	७५%	६५%
पॉली हाऊस/ शेडनेट हाऊसमध्ये भाजीपाला/ फुलपिकांचे उच्चमुल्यांकित लागवड साहित्य	७५%	६५%
परसातील कुक्कुटपालन	७५%	६५%
रेशीम उद्योग	७५%	६५%
मधुमक्षिका पालन	७५%	६५%
गोड्या पाण्यातील मत्स्यपालन	७५%	६५%
गांडूळ खत उत्पादन युनिट, नाडेप कंपोस्ट उत्पादन युनिट व सेंद्रिय निविष्टा उत्पादन युनिट	७५%	६५%
शेततळे (इनलेट व आऊटलेट असलेली)	रु. ५०,०००/-	
शेततळे (इनलेट व आऊटलेट शिवाय)	रु. ५०,०००/-	
शेततळे अस्तरीकरण	७५%	६५%
ठिबक सिंचन	८०%	७५%
तुषार सिंचन	८०%	७५%
विहीर	१००%	
विहिर पुनर्भरण	१००%	
हवामान अनुकूल वाणांचे पायाभूत आणि प्रमाणित बियाणे तयार करणे	१००%	
रुंद वाफा व सरी तंत्रज्ञान अवलंबण्यास प्रोत्साहन	१००%	

शून्य मशागत तंत्रज्ञान	१००%
हवामान अनुकूल तंत्रज्ञान शेती शाळा	१००%
मृद व जलसंधारणाचे विविध उपचार	
सलग समतल चर माडेल ५ ते ८ (०.३० मीटर)	१००%
सलग समतल चर माडेल ५ ते ८ (०.४५ मीटर)	१००%
खोल सलग समपातळी चर	१००%
गुरे प्रतिबंधक चर	१००%
अनघड दगडाचे बांध	१००%
गॅबियन स्ट्रक्चर	१००%
उपक्रमाचे नाव	प्रकल्प अर्थसहाय्याचे प्रमाण
	०-२ हे. २-५ हे.
संयुक्त गॅबियन बंधारा : संधानकीय पडदी/ जिओ मॅबरन पॉलिथिन फिल्म	१००%
माती नाला बांध	१००%
लहान मातीचा बांध (अर्दन स्ट्रक्चर)	१००%
सिमेंट नाला बांध	१००%
जुन्या जलसाठ्यांचे पुनरुज्जीवन (गाळ काढणे/ खोलीकरण/ दुरुस्ती)	१००%
मुलस्थानी जलसंधारण (शेत बांध बंदिस्ती/ ढाळीचे बांधबंदिस्ती)	१००%
पुनर्भरण शाफ्ट	१००%
पुनर्भरण चरासह पुनर्भरण शाफ्ट	१००%
सार्वजनिक क्षेत्रावर इनलेट व आऊटलेट सह शेततळे	१००%
वैयक्तिक शेततळे -बीजेएस	१००%
सार्वजनिक क्षेत्रावर (ग्रामपंचायत व इतर शासकीय क्षेत्रावर) वानिकी आधारित बांबू लागवड	१००%
सार्वजनिक क्षेत्रावर (ग्रामपंचायत व इतर शासकीय क्षेत्रावर) वानिकी आधारित वृक्ष लागवड	१००%
काढणी पश्चात व्यवस्थापन व हवामान अनुकूल मूल्य साखळी प्रोत्साहन	
माडे तत्वावर कृषि अवजारे केंद्र - सुविधा निर्मिती	६०%
शेतकरी गट/ शेतकरी उत्पादक संघ/ शेतकरी उत्पादक कंपनी यांना कृषि उत्पादनांचे संकलन, प्राथमिक प्रक्रिया, दर्जानुसार वर्गीकरण, स्वच्छता व साठवणूक इ. पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरणासाठी सहाय्य	६०%
दियाणे प्रक्रिया उपकरणे	६०%
दियाणे सुकवणी यार्ड	६०%
दियाण्याची साठवण/ गोदाम	६०%

प्रकल्प कार्यक्षेत्र:

जिल्हा	प्रकल्प गावे	जिल्हा	प्रकल्प गावे
औरंगाबाद	४०६	अमरावती	५३२
बीड	३९१	बुलडाणा	४४२
जालना	३६३	अकोला	४९८
जळगाव	४६०	वाशिम	१४९
लातूर	२८२	यवतमाळ	३०९
उस्मानाबाद	२८७	वर्धा	१२५
नांदेड	२८४	नाशिक (मालेगाव)	१४१
परभणी	२७५	एकूण	५२८३
हिंगोली	२४०		

**** प्रकल्पात खारपाण पट्ट्यातील ९३२ गावे समाविष्ट आहेत.**

वैयक्तिक घटकाचा लाभ देणेसाठी कार्यपद्धती (FLOW CHART)

कृषी व्यवसाय प्रस्तावाकरिता आवश्यक कागदपत्रे

अ. पोर्टलवर नोंदणी करतेवेळी आवश्यक कागदपत्रे :

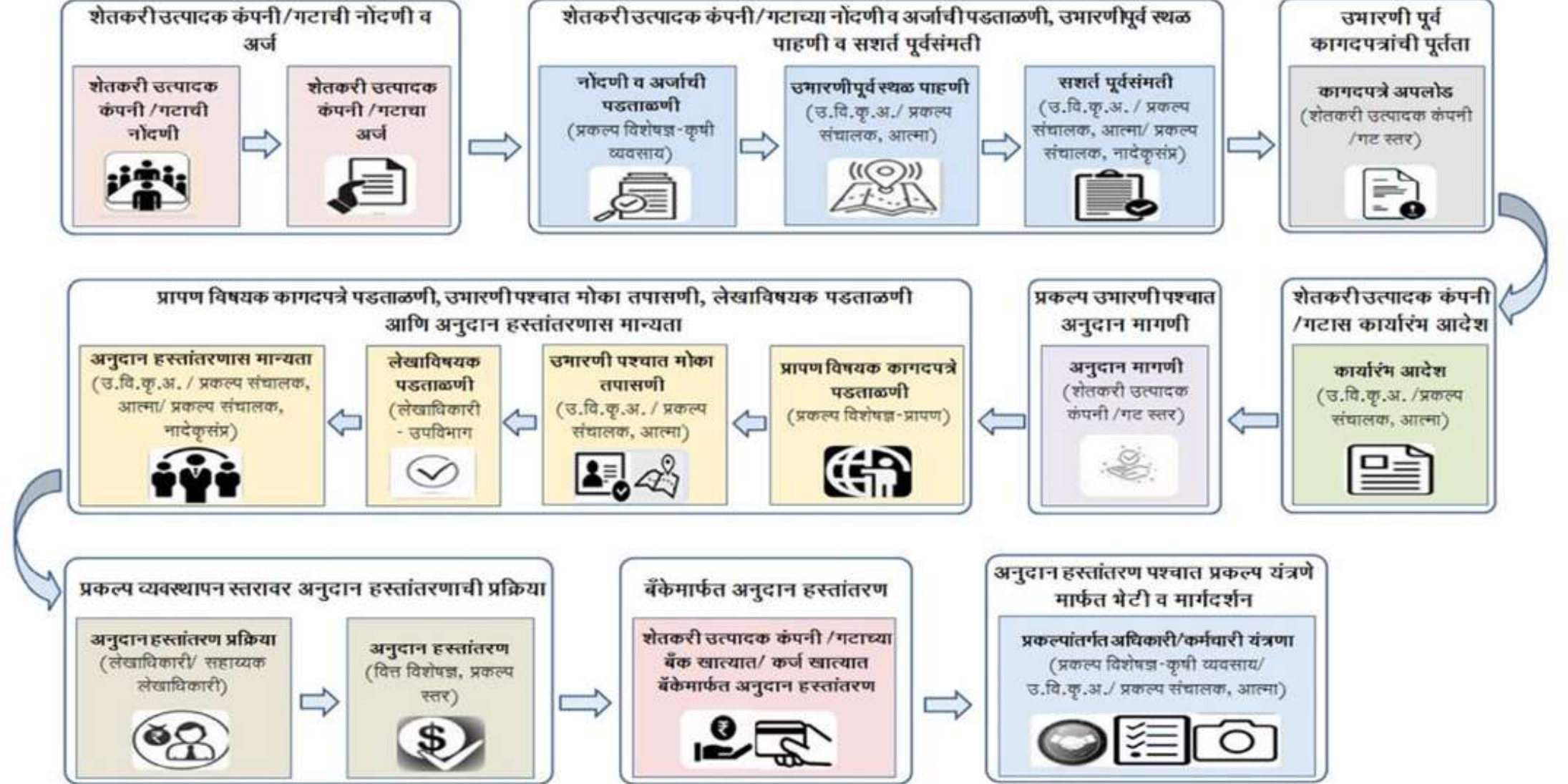
- प्राधिकार पत्र (Authority letter) : सर्वासाठी लागू
- नोंदणी प्रमाणपत्र (Registration Certificate): सर्वासाठी लागू
- मेमोरँडम ऑफ असोसिएशन (Memorandum of Association): शेतकरी उत्पादक कंपनीसाठी लागू
- आर्टिकल ऑफ असोसिएशन (Article of Association): शेतकरी उत्पादक कंपनीसाठी लागू
- ROC भागधारक/सदस्य यादी (ROC च्या संकेतस्थळावरून डाऊनलोड केलेली): फक्त शेतकरी उत्पादक कंपनीसाठी लागू
- सदस्य/सभासद यादी (शेतकरी स्वयंसहायता गट/ शेतकरी गटासाठी लागू)

ब. पोर्टलवर अर्ज करतेवेळी आवश्यक कागदपत्रे :

- प्रस्तावित प्रकल्प स्थळाच्या जागेचा ७/१२ व ८-अ उतारा
- बँक खात्याचे विवरणपत्र (किमान मागील ३ महिन्याचे)
- बँकेद्वारे थकीत कर्जाचे प्रमाणपत्र (लागू असल्यास)
- सविस्तर प्रकल्प अहवाल (प्रकल्पाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध नमुन्यानुसार प्रकल्प अहवाल तयार करावा.)
- बँक कर्ज मंजूर करण्यासाठी किंवा वित्तीय बँकेकडे कर्जाकरिता विनंतीचा ठराव (लागू असल्यास)
- पर्यावरण विषयक सूची
- बांधकाम अंदाजपत्रक आणि आराखडा (लागू असल्यास)
- अवजारांचा तांत्रिक तपशील (स्पेसीफिकेशन)
- अवजारांचे गुणवत्ता प्रमाणपत्र/चाचणी अहवाल (Testing Reports)
- यंत्रसामुग्री आणि इतर बाबींची दरपत्रके
- प्रकल्पासाठी उपलब्ध जमिनीचा गटाच्या / कंपनीच्या नावावर असलेला ७/१२, ८-अ किंवा आवश्यक कालावधीचा भाडेतत्वाचा नोंदणीकृत करारनामा (Registered Lease Agreement) तसेच आवश्यक असल्यास प्रकल्पाच्या वापरासाठी परवानगी असलेबाबत सक्षम अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
- प्रकल्पासाठी जमीन गटाच्या/ कंपनीच्या नावावर भाडेतत्वाने घेणार असल्यास त्यासंदर्भात हमीपत्र अपलोड करणे आवश्यक आहे.
- याव्यतिरिक्त नोंदणीकृत बँक/वित्तीय संस्थेस कर्ज मंजूरीसाठी आवश्यक असलेली कागदपत्रे उपलब्ध करून देणे आवश्यक राहिल.

कृषी व्यवसाय बाबींकरिता डीबीटी कार्यप्रणाली

शेतकरी उत्पादक कंपनी / गट - डीबीटी फ्लो चार्ट

मुख्यमंत्री कृषी व अन्न प्रक्रिया योजना (१००% राज्य पुरस्कृत)

कृषी विभाग - GR

○ उद्देश

- शेतीमालाचे मूल्यवर्धन करण्याकरिता आधुनिक तंत्रज्ञानावर आधारित प्रकल्प स्थापित करण्यास प्रोत्साहन देणे, उत्पादित मालास ग्राहकांची पसंती, बाजारपेठ निर्माण करणे व निर्यातीस प्रोत्साहन देणे, ग्रामीण भागात लघु व मध्यम अन्न प्रक्रिया उद्योगांना प्राधान्य देऊन रोजगारांच्या संधी उपलब्ध करून देणे

○ योजनेचे घटक

- कृषी व अन्न प्रक्रिया प्रस्थापना (नवीन प्रकल्प उभारणी) व कार्यरत असलेल्या कृषी व अन्न प्रक्रिया उद्योगाचे स्तरवृद्धी, विस्तारीकरण व आधुनिकीकरण,
- नवीन अन्न प्रक्रिया उद्योग स्थापन करणे, तसेच कार्यरत असलेल्या अन्न प्रक्रिया उद्योगांचे स्तरवृद्धी, विस्तारीकरण व आधुनिकीकरण या बाबींचा समावेश राहिल.
- मूल्यवर्धन, शीतसाखळी आणि साठवणुकीच्या पायाभूत सुविधा

- पात्र उद्योग - अन्नधान्य, कडधान्य, फळे, भाजीपाला, तेलबिया, मसाला, नगदी पिके, मूल्यवर्धन, शीतसाखळी आणि साठवणुकीच्या पायाभूत सुविधा:- पीक आधारित अन्न प्रक्रिया उद्योगाशी निगडित काढणीपश्चात पूर्व प्रक्रिया केंद्र व एकात्मिक शीतसाखळी स्थापित करणे
- पात्र लाभार्थी / संस्था : वैयक्तिक लाभार्थी वैयक्तिक उद्योजक, सक्षम शेतकरी, बेरोजगार युवक, महिला, नवउद्योजक, अँग्रीगेटर, भागीदारी प्रकल्प, भागीदारी संस्था
- गट लाभार्थी: शेतकरी उत्पादक गट/ संस्था/ कंपनी, स्वयंसहाय्यता गट, उत्पादक सहकारी संस्था, शासकीय संस्था, खासगी संस्था
- अनुदानाचे स्वरूप: कारखाना, सयंत्रे आणि प्रक्रिया प्रकल्पांसाठी आवश्यक असणारी दालने यांच्या बांधकाम खर्चाच्या ३० टक्के अनुदान, कमाल मर्यादा रु. ५०.०० लाख

○ अर्ज कुठे करावा

- जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी/ तालुका कृषी अधिकारी

संपूर्ण माहिती

राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेंतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास

कृषि विभाग - GR

○उद्देश

- शेतकऱ्यांच्या उत्पादकतेत शाश्वत वाढ करून नवीन उपजिविकेच्या साधनांची उपलब्धताकरणे व त्याआधारे त्यांचे जीवनमान उंचावणे
- कोरडवाहू क्षेत्रातील कृषी उत्पादनातील जोखीम कमी करून शेतकऱ्यांचा कोरडवाहू शेतीबाबत आत्मविश्वास वाढविणे, योजनेची व्याप्ती राज्यातील सर्व जिल्हेलाभार्थी

○पात्रतेचे निकष

- अल्प व अत्यल्प भूधारक व महिला शेतकऱ्यांना प्राधान्य द्यावे.
- कोरडवाहू क्षेत्र विकास योजनेंतर्गत किमान ५०% निधी वर नमूद लाभधारकांवर खर्च करण्यात यावा.
- प्रस्तावित निधीच्या १६% व ८% किंवा अनु जाती / जमाती यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात अनुक्रमे अनुजाती व अनु जमाती या प्रवर्गासाठी तरतूद करण्यात यावी
- लाभार्थी हा सध्याच्या प्रचलित पीक पद्धतीमध्ये बदल करून एकात्मिक शेती पद्धतीतील बाबीराबविण्यास इच्छुक असला पाहिजे, अर्ज करण्याची कार्यपद्धतीसदर योजना ही समूह आधारित असल्याने निवड झालेल्या गावातील कृषी सहाय्यक यांचेशी संपर्क साधून अर्ज सादर करावा

○अनुदान स्वरूप:

- फळपीक आधारित शेती पद्धती रु. २५,००० प्रती हेक्टर
- ७ दुग्धोत्पादक पशुधन आधारित शेती पद्धती रु. ४०००० प्रती हेक्टर
- इतर पशुधन आधारित शेती पद्धती - रु. २५,००० प्रती हेक्टर
- वनिकी आधारित शेती पद्धती - रु. १५,००० प्रती हेक्टर
- ग्रीन हाऊस रु. ४६८ प्रती चौ.मी
- शेडनेट हाऊस रु. ३५५ प्रती चौ.मी
- मूरघास युनिट रु. १,२५,००० प्रती युनिट
- मधुमक्षिका पालन रु. ८०० प्रती कॉलनी
- काढणी पश्चात तंत्रज्ञान रु. ४००० प्रती चौ.मी
- गांडूळ खत युनिट (कायमस्वरूपी रु. ५०,००० प्रती युनिट हिरवळीचे खत रु. २००० प्रती है

○अर्ज कुठे करावा

- तालुका कृषी अधिकारी कार्यालय व जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी कार्यालय

संपूर्ण माहिती

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कृषी स्वावलंबन योजना बिरसा मुंडा कृषी क्रांती योजना

कृषि विभाग – GR1 GR2

○ अनुसूचित जाती / जमातीच्या लाभार्थ्यांसाठी विशेष योजना

- नवीन विहीरीसाठी रु. २ लाख ५० हजार, जुनी विहीर दुरुस्तीसाठी रु. ५० हजार, इनवेल बोअरिंगसाठी रुपये २००००, पंप संचासाठी २००००, वीज जोडणी आकारासाठी १०,००० शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरणासाठी लाख, ठिबक सिंचन संचासाठी ५० हजार किंवा तुषार सिंचनासाठी २५ हजारचा लाभ देव आहे.
- नवीन विहीर पॅकेज
- नवीन विहीर, पंपसंच, वीज जोडणी आकार, ठिबक किंवा तुषार असे एकूण ३०५ ते ३.३० लाख,
- जुनी विहीर दुरुस्ती पॅकेज
- जुनी विहीर दुरुस्ती, पंपसंच, वीज जोडणी आकार, ठिबक किंवा तुषार असे एकूण

रु. १.०५ ते १.३० लाख

- शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण पॅकेज
- शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण, पंपसंच, वीज जोडणी आकार, ठिबक किंवा तुषार असे
- एकूण १५५ ते १८० लाख लाभार्थ्यांकडे जर काही घटक उपलब्ध असतील तर उर्वरित आवश्यक घटकाचा लाभ विहितमर्यादित देण्यात येईल.
- नवीन विहीर/ जुनी विहीर दुरुस्तीचा घटकांचा लाभ घेतल्यानंतरही लाभार्थ्याने इनवेल बोअरिंगचा घटकाची मागणी केल्यास सदर घटकाचा अतिरिक्त लाभ देण्यात येईल. सदर योजनांसाठी लाभार्थीची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा रु. १,५०,०००/- आहे.

○ अर्ज कुठे करावा: कृषी विकास अधिकारी, जिल्हा

संपूर्ण माहिती

राज्यस्तरीय नावीन्यपूर्ण व जिल्हास्तरीय योजना

कृषी, पशुसंवर्धन, व दुग्धव्यवसाय विकास विभाग - GR

○उद्देश

- राज्यात दूध उत्पादनास चालना देण्यासाठी ०२ दुधाळ देशी / ०२ दुधाळ संकरित गायी/०२ म्हशींचे गट वाटप करणे

○लाभ

- सर्वसाधारण प्रवर्गातील लाभार्थींना गटाच्या किमतीच्या ५०% आणि अनुसूचित जाती व जमातींच्या लाभार्थींना गटाच्या किमतीच्या ७५% अनुदान
- सर्वसाधारण प्रवर्गातील व अनुसूचित जाती / जमातींच्या लाभार्थींना अनुक्रमे ५०% व २५% एवढा निधी स्वतः / अथवा बँक / वित्तीय संस्थेकडून कर्ज घेऊन उपलब्ध करून घ्यावयाचा
- दुधाळ जनावरांची खरेदी जनावरांच्या बाजारातून करण्यात येते. गट किंमत: ०२ दुधाळ देशी / ०२ दुधाळ संकरित गायी- रु. १५६८५०/- ०२ म्हशींचा गट रु. १७९२५८/-

○दुधाळ जनावरांच्या किमतीत सुधारणा: नवीन दर प्रति देशी / संकरित गाय रु.७०,०००/- व म्हैस रु. ८०,०००/-) करण्यात आलेली आहे

○राज्यस्तरीय नावीन्यपूर्ण व जिल्हास्तरीय योजनेंतर्गत अंशतः या योजनेंतर्गत १० शेळ्या मेंढ्या व बोकड / नर मेंढा यांचे गट वाटप करण्यात येते,

- सर्वसाधारण प्रवर्गातील लाभार्थींना गट किमतीच्या ५०% आणि अनुसूचित जाती व जमातींच्या लाभार्थींना प्रकल्प किमतीच्या ७५% अनुदान देण्यात येते.
- सर्वसाधारण प्रवर्गातील व अनुसूचित जाती / जमातींच्या लाभार्थींना अनुक्रमे ५% एवढा निधी स्वतः उभारणे व उर्वरित रक्कम अनुक्रमे ४५% व २०% बँकेकडून कर्जरूपाने/ स्वतः उपलब्ध करून घ्यावयाची आहे.
- या योजनेंतर्गत उस्मानाबादी/ संगमनेरी या जातीच्या शेळ्या व बोकड तसेच मडग्याळ किंवा दख्खनी मेंढ्या अथवा अन्य स्थानिक यांचे गटाचे वाटप करण्यात येते.
- गट किंमत: उस्मानाबादी / संगमनेरी शेळी रु. १०३५४५/- स्थानिक शेळी रु.७८२३१/-, मडग्याळ या रु.२८८५०/- दख्खनी व स्थानिक मेंढ्या रु.१०३५४५/-

राज्यस्तरीय नावीन्यपूर्ण व जिल्हास्तरीय योजना

- राज्यस्तरीय नावीन्यपूर्ण व जिल्हास्तरीय योजनेंतर्गत सर्वसाधारण / अनुसूचित जाती उपयोजना, आदिवासी क्षेत्र उपयोजना / १००० मांसल कुक्कुट पक्षी संगोपनाद्वारे कुक्कुट पालन व्यवसाय सुरू करणे
- या योजनेंतर्गत पक्षी संगोपनासाठी पक्षीगृह व इतर मुलभूत सुविधा उभारण्याकरिता (जसे स्टोअर रूम, पाण्याची टाकी, निवासाची सोय, विद्युतीकरण इ.)
- विधयो मधून ७५% सर्वांच्या म्हणजे रु. १,६८,७५०/- मर्यादेपर्यंत शासकीय अनुदान देय राहिल. (एकूण प्रकल्पाची किंमत रु. २,२५,०००/-) सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी ५०% मर्यादेपर्यंत शासकीय अनुदान रु. १,१२,५००/- अनुदेय राहिल.
- सन २०२३-२४ करिता ही योजना सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी मनरेगा अंतर्गत राबविणे बाबत शासन निर्देश आहेत

राष्ट्रीय पशुधन अभियान अंतर्गत

उद्योजकता विकास कार्यक्रम

पशुसंवर्धन विभाग, भारत सरकार आणि पशुसंवर्धन विभाग, महाराष्ट्र राज्य

राज्यातील व्यक्ती, स्वयंसहायता गट (बचत गट), शेतकरी उत्पादक संघटना (FPOs), शेतकरी सहकारी संस्था (FCOs), संयुक्त दायित्व गट (JLGs), कलम ८ अंतर्गत नोंदणी केलेल्या कंपन्या यांचेकडून खालील योजनांसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्याचे आवाहन करण्यात येत आहे.

योजनेचा उद्देश:

- शेळी मेंढी पालन, कुक्कुट पालन, वराह पालन आणि वैरण क्षेत्रात उद्योजकता विकासाद्वारे रोजगार निर्मिती
- मागणी पुरवठ्यातील तफावत कमी करण्यासाठी चारा प्रक्रिया गटाच्या स्थापनेला प्रोत्साहन देणे

निवडीसाठी आवश्यक निकष

- प्रकल्प चालविण्यासाठी आवश्यक प्रशिक्षण घेतले असणे किंवा प्रशिक्षित तज्ज्ञांना नियुक्त करणे
- शेळी/मेंढी पालन, कुक्कुट पालन, वराह पालन, वैरण विकास बाबत अनुभव असणे
- बँक कर्ज मंजूरी किंवा स्व-अर्थसहाय्यित प्रकल्पांमध्ये बँक हमी
- स्वतःची जमीन किंवा भाडे तत्वावर घेतलेली जमीन
- केवायसी शी संबंधित आवश्यक कागदपत्रे

अर्ज कसा करावा: अर्जदार nlm.udyamimitra.in या संकेतस्थळावर अर्ज करू शकतात

अर्जाची प्रक्रिया

अर्जदाराद्वारे
ऑनलाईन
अर्ज सादर
करणे

SIA द्वारे
अर्जाची
तपासणी

बँकेकडून
कर्ज मंजूर
करणे

SLEC द्वारे
अर्जाची
शिफारस

केंद्र
शासनाची
अनुदानास
मान्यता

कर्ज वाटप
व अनुदान
वितरण

सर्व योजनांकरिता अनुदानाचे ५०% मर्यादे पर्यंतचे भांडवली अनुदान हे दोन समान हप्त्यांमध्ये भारतीय लघु उद्योग विकास बँक (SIDBI) मार्फत थेट लाभार्थीच्या खात्यात वितरीत केले जाईल.

अधिक माहितीसाठी खालील ठिकाणी संपर्क साधावा

- ✓ नजीकचा शासकीय पशु वैद्यकीय दवाखाना,
- ✓ जिल्ह्याचा किंवा तालुक्याचा पशुसंवर्धन विभाग
- ✓ पशुसंवर्धन विभागाचा टोल फ्री क्र. १८०० २३३ ०४९८ अथवा

✓ www.nlm.udyamimitra.in किंवा ahd.maharashtra.gov.in या वेबसाइटला भेट द्या

ग्रामीण भागातील कुक्कुट क्षेत्रामध्ये उद्योजकता विकास,
अंडी उबवणी व ब्रूडिंग युनिटसह अंडी देणाऱ्या पॅरेंट कुक्कुट पक्ष्यांच्या फार्मची स्थापना

- १००० अंडी देणारी पॅरेंट आणि १०० नर कुक्कुट पक्षी
- अनुदानाची कमाल मर्यादा २५ लाख
- प्रकल्प किंमत ५० लाख

मेंढी/शेळी क्षेत्रामध्ये उद्योजकता विकास,
खालील संख्येनुसार मेंढी/शेळी गटाच्या प्रजनन फार्मची स्थापना करणे

गटाचे आकार (नर + मादी)

भांडवली अनुदानाची कमाल रक्कम

१०० + ५ / २०० + १० / ३०० + १५ /
४०० + २० / ५०० + २५

१० लाख / २० लाख / ३० लाख /
४० लाख / ५० लाख

वराहपालन क्षेत्रात उद्योजकता विकास
खालील संख्येनुसार वराह गटाच्या प्रजनन फार्मची स्थापना करणे

गटाचे आकार (नर + मादी)

भांडवली अनुदानाची कमाल रक्कम

५० + ५ / १०० + १०

१५ लाख / ३० लाख

चारा आणि वैरण क्षेत्रात उद्योजकता विकास,
मुरघास बनवणे, चान्याचे गठ्ठे बनवणे, टीएमआर इ. चारा प्रक्रिया युनिटची स्थापना

अनुदानाची कमाल रक्कम ५० लाख

पशुसंवर्धनाची धरुनी कास, उद्योजक होऊन करूया देशाचा विकास...!!

राष्ट्रीय गोकुळ मिशन अंतर्गत

Breed Multiplication Farm ची स्थापना

भारत सरकार आणि राष्ट्रीय दुग्ध विकास मंडळ, आणंद, गुजरात

राज्यातील व्यक्ती, शेतकरी उत्पादक संघटना (FPOs), शेतकरी सहकारी संस्था (FCOs), संयुक्त दायित्व गट (JLGs), कलम ८ अंतर्गत नोंदणी केलेल्या कंपन्या यांचेकडून खालील योजनांसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्याचे आवाहन करण्यात येत आहे.

योजनेचा उद्देश:

- ❖ वैज्ञानिक पुनरुत्पादनाद्वारे ज्यामध्ये IVF तंत्रज्ञान आणि लिंगविनिश्चीत वीर्यमात्रांचा वापर करून उच्च अनुवांशिकतेच्या व उच्च उत्पादनक्षम कालवडीची निर्मिती करणे.
- ❖ उच्च वंशावळीची नर वासरे तयार करणे.

निवडीसाठी आवश्यक निकष

- ❖ उद्योजक-एकत्रित व्यक्ती/FPO/FCO/SHG/JLG आणि कलम ८ कंपनी.
- ❖ शेतातील जनावरांचे प्रजनन किंवा संगोपन करण्याचा योग्य अनुभव असणे
- ❖ बँक कर्ज मंजूरी किंवा स्व-अर्थसहाय्यित प्रकल्पांमध्ये बँक हमी
- ❖ स्वतःची किमान ५ एकर जमीन किंवा भाडे तत्वावर घेतलेली जमीन

अर्ज कसा करावा: अर्जदार <https://eoi.nddb.coop> या संकेतस्थळावर अर्ज करू शकतात

अर्जाची प्रक्रिया

अर्जदाराद्वारे
ऑनलाईन
अर्ज सादर
करणे

NDDB द्वारे
अर्जाची
तपासणी

बँकेकडून
कर्ज मंजूर
करणे

NDDB द्वारे
अर्जाची
शिफारस

केंद्र
शासनाची
अनुदानास
मान्यता

कर्ज वाटप
व अनुदान
वितरण

अनुदान टप्प्याटप्प्याने थेट लाभार्थीच्या खात्यात वितरीत करण्यात येते

अधिक माहितीसाठी खालील ठिकाणी संपर्क साधावा

- ✓ राष्ट्रीय दुग्ध विकास मंडळ, आणंद (गुजरात),
- ✓ प्रकल्पासाठी EOI ऑनलाईन पोर्टलवर <https://eoi.nddb.coop> वर सादर करणे.
- ✓ दुरध्वनी क्र. ०२६९२ २२६ ३७९

ग्रामीण भागात उद्योजकता विकास,

Breed Multiplication Farm ची स्थापना

- ❖ २०० देशी व संकरीत पशुधन संगोपन करणे
- ❖ अनुदानाची रु. २.०० कोटी
- ❖ प्रकल्प किंमत रु. ४.०० कोटी.

अ. क्र.	तपशील	आवश्यक निधी (रु.लक्ष)
१	पहिल्या / दुसऱ्या वेतातील खरेदी केलेल्या गायी	२००
२	गाईसाठी शेड बांधणे, १० चौ.मी. प्रति गाय (२०० गायी आणि त्यांच्या वासरा साठी शेड)	१००
३	आयसोलेशन शेडचे बांधकाम	२.५
४	कार्यालयीन इमारत	२०
५	वैरण आणि इतर पशुखाद्य	४०
६	शेती अवजारांसह ७५ एचपी ट्रॅक्टर	१०
७	दुग्धशाळा उपकरणे (BMC, स्टेनलेस स्टील मिल्क कॅनिस्टर, डिजिटल मिल्को टेस्टर, डीप फ्रीझर इ.)	५
८	शेती अवजारे ठेवणेसाठी भांडार घर	२२.५
	एकूण	४००

पशुसंवर्धनाची धरुनी कास, उद्योजक होऊन करूया देशाचा विकास...!!